

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวคิดและบทบาททางการศึกษาของซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ชีวิตประวัติซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์

ซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ ท่านเป็นบุคคลหนึ่งในบรรดาอุลามาคูที่มีบทบาทสำคัญในด้านการสอนจนสามารถสร้างอุลามาคูคนสำคัญๆหลังจากท่านอย่างมากมายและผลิตผลงานวิชาการที่มากล้นปริมาณและคุณภาพซึ่งได้รับการตีพิมพ์และนำมาใช้เป็นหนังสือแบบเรียนซึ่งเป็นตำราหลักในสถาบันศึกษาปอเนาะทั้งในและต่างประเทศนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ความโดดเด่นของท่านในฐานะอุลามาคูที่มีชื่อเสียงหนังสือหรือสารานุกรมอิสลามได้บันทึกชื่อของท่านลงในหนังสือเล่มดังกล่าวนอกจากนี้ด้วยความสามารถด้านวิชาการท่านได้รับการยกย่องจากรัฐบาลตุรกีประจำนครเมกกะให้ดำรงตำแหน่ง “ซัยคุหัจญ์” คนแรกของโลกมลายู และท่านได้รับการยกย่องตำแหน่งทางวิชาการสูงสุดจากรัฐบาลตุรกีเช่นกัน คือ ตำแหน่ง อัล-อาลิม อัล-อัลลามัต อัล-อารีฟ อัล-รอบบานีย์ ซึ่งก็คือเป็นตำแหน่งสูงสุดทางวิชาการคนแรกในโลกมลายู

ซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์มีชื่อเต็มว่าซัยคุดาูด บินซัยคุวันอับดุลลอฮ์ บินซัยคุวันอิคร์ริส(หรือวันสะนิ)อัล-พะฎอนีย์ มารดาของท่านชื่อวันฟาฎิมะฮ์ บินตุ วันสะลามะฮ์ บินตุไต้ะบันดาวันสุ บินไต้ะกายอ รากนา ตีราญา บินอันดี(ฟากิส) อาลี คาไต้ะมาหาราชาเลลา ท่านสืบเชื้อสายมาจาก สัยยิด อิบรอฮีม อัล-หัจญูรอมีย์ อัล-ฮาริมีย์ อัล-พะฎอนีย์ ท่านเกิดที่กรือเซะ ส่วนปีที่เกิดของท่านนักประวัติศาสตร์มีความเห็นที่แตกต่างกัน3ทัศนะด้วยกัน คือปีฮ.ศ. 1133/ ค.ศ. 1720 ปีฮ.ศ.1153 / ค.ศ. 1740 และปี ฮ.ศ. 1183 / ค.ศ. 1769

ซัยคุดาูดอัล-พะฎอนีย์เกิดจากครอบครัวที่มีความรู้บิดาของท่านคือวันอับดุลลอฮ์ และปู่ของท่านคือวันอิคร์ริส ต่างก็เป็นนักปราชญ์ (อุลามาคู) ชาวปัตตานีที่สูงส่งในสมัยนั้นท่านได้รับการศึกษาจากพ่อและปู่ของท่านและท่านได้ศึกษาเล่าเรียนที่ปอเนาะในปัตตานีเองเป็นเวลาปีหลังจากนั้นท่านก็ได้เดินทางไปศึกษาต่อที่อาเจะห์ประเทศอินโดนีเซียเป็นเวลา 2 ปี นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย 30 ปี และสุดท้ายท่านได้ไปศึกษาต่อที่นครมาดีนะห์เป็นเวลาอีก 5 ปี

ท่านเป็นอุลามาคูรุ่นแรกๆและเป็นอุลามาคูที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่19 ท่านเป็นอุลามาคูที่มีความชำนาญในวิชาเตาฮีด(วิชาเอกภาพ)ตามมัซฮับของอิหม่ามอัล-อัซฮารีและเป็นผู้

เชียว ชาญในวิชาฟิกฮฺ(ศาสนบัญญัติ)ตามมัซฮับของอิหม่ามชาฟีอี้อย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาตะเซาฟตามแนวทางชะฎอริยฺและท่านยังมีความรู้ที่แตกฉานในด้านวิชาหลักภาษาอาหรับจนกระทั่งท่านได้รับตำแหน่งทางวิชาการคือ อัล-อาลิม อัล-อัลลามะฮฺ อัล- อารีฟ อัล-รอบบานียฺจากตัวแทนรัฐบาล อุษมานียะฮฺในนครมักกะฮฺ ซึ่งตำแหน่งนี้คงมีน้อยมากสำหรับอุลามามุลาญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ถูกเรียกอัล-อารีฟ อัล-รอบบานียฺ

ท่านได้เสียชีวิตที่เกาะฮิฟในวันพฤหัสบดี ที่ 22 เดือนระฎบส่วนปีที่ท่านได้เสียชีวิตนั้นนักประวัติศาสตร์มีความเห็นที่แตกต่างเช่นกัน คือปีฮ.ศ. 1263/ปีค.ศ. 1847 และปีฮ.ศ. 1297 /ค.ศ.1879 ศพของท่านได้ฝังไว้ใกล้กับหลุมฝังศพของท่านอับดุลลอฮฺ บิน อับบาสซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับท่าน นบีมุหัมมัด ﷺ

5.1.2 แนวคิดทางการศึกษาของชัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนียฺ

มุหัมมัด ชัมเบอร์ได้จำแนกศาสตร์ของชัยคุดาอูด อัล-พะฎอนียฺเป็น 7 ศาสตร์วิชาด้วยกันคือ วิชากาลาม (อุลลุคุดีน -อะกิดะฮฺ - อิอฺติก๊อด - เตาฮีด คุณลักษณะ 20 ประการและคุณลักษณะที่สูงส่งของพระผู้เป็นเจ้า วิชาฟิกฮฺ (ศาสนบัญญัติ) วิชาตะเซาฟ วิชา ตัฟซีร์ (อรรถาธิบาย อัล-กุรอาน) วิชาตัจวีด (หลักการอ่านอัล-กุรอาน) วิชาไวยากรณ์อาหรับและวิชาประวัติศาสตร์เป็นต้น

การศึกษาในสมัยของชัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนียฺเป็นการศึกษาในรูปแบบดั้งเดิมซึ่งไม่ได้แตกต่างเท่าไรนักกับบรรดาอุลามาร่วมสมัยและท่านมีแนวคิดทางการศึกษาที่โดดเด่นโดยเฉพาะแนวคิดในด้านผู้เรียนและด้านผู้สอนคือผู้เรียนต้องศึกษาเป็นอันดับแรกเกี่ยวกับหลักศรัทธาเพื่อให้รู้จักอัลลอฮฺเพื่อให้รู้จักอัลลอฮฺเป็นอย่างดีพร้อมท่องจำให้แม่นยำหลังจากนั้นผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาไวยากรณ์อาหรับและวิชาการผันคำกริยาโดยวิธีท่องจำอีกเช่นกัน

ผู้เรียนทุกคนทั้งชายและหญิงจำเป็น (วาญิบ) ต้องศึกษาวิชาความรู้ที่เป็นฟิรฎูอินดังที่หลักการชะรีอะฮฺได้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถยึดมั่นถูกต้องตามหลักอะกิดะฮฺที่เที่ยงตรงสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องและเป็นอิบาดะฮฺที่อัลลอฮฺทรงให้ผลตอบแทนและเพื่อให้ผู้เรียนห่างไกลจากไฟนรก หลังจากนั้นผู้เรียนต้องศึกษาเกี่ยวกับความรู้ที่เป็นฟิรฎูกิฟายะฮฺเพื่อผู้เรียนจะหลีกเลี่ยงจากการขี้ขลาดและการหลอกลวงชัยฎอนและเพื่ออิบาดะฮฺและการซื้อขายของเขาถูกต้องตามหลักการชะรีอะฮฺและเป็นที่โปรดปรานของอัลลอฮฺ

ผู้เรียนจะต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าการศึกษานั้นเป็นหน้าที่ที่เขาจะต้องได้รับการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามก่อนเป็นอันดับแรกแล้วก็ตามด้วยการศึกษาในด้านอื่นๆ

ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม เช่น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ที่ไม่มีความรู้ มีความอดทนสูงสามารถขบขึงความต้องการของตน

ต่อสิ่งที่ไม่ดี(หะรอม) มีความเอื้อเฟื้อเพื่อแพ โอบอ้อมอารี สามารถแยกแยะระหว่างคนดีกับคนชั่ว และใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองของเขาในทางที่ถูกต้องตามที่ศาสนาได้บัญญัติไว้

ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจคือการศึกษาของเขาเพื่ออัลลอฮ์โดยที่ไม่ได้เจตนาอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์เพื่อที่เขาจะได้เข้าสวนสวรรค์ในวันกิยามะฮ์ ผู้เรียนต้องไม่มีเจตนาในการศึกษาของเพื่อสิ่งตอบแทนในโลกคุณขานี้ด้วยทรัพย์สินเงินทอง ตำแหน่งเกียรติยศ หรือเป็นคนที่มีหน้าตาในสังคมเขาผู้นั้นจะไม่ได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮ์ในวันอะคีเราะฮ์

ผู้สอนจะต้องให้การศึกษแก่ผู้เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามที่เป็นฟัรฎูอินก่อนเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นผู้สอนก็สามารถที่จะสอนวิชาอื่นได้

ชัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนว่าผู้สอนมีหน้าที่สอนให้ผู้เรียนมีความรู้เพื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติอิบาดะฮ์และมุอามาลาตได้ ถูก ต้องตามหลักชะรีอะฮ์ ผู้สอนมีหน้าที่ให้การชี้แนะแก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องให้ความรู้ความตระหนักแก่ผู้เรียนถึงวิชาที่ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาและผู้สอนจำเป็นต้องปลูกฝังถึงความสำคัญของการศึกษแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความพากเพียรและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้

แนวคิดของชัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ในด้านสาขาวิชาฮุกูมุดดีน ท่านได้ยึดมั่นในอะคีเราะฮ์ของอิหม่ามอัล-อฮชะรีย์ตามแนวทางของอะฮลุล-สุนนะฮ์ วา อัล-ญะมาอะฮ์โดยการใช้หลักฐานจากอัล-อักล (สติปัญญา)และการใช้หลักฐานจากอัล-นักร

ชัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ได้เน้นหนักในสาขาวิชาฟิกฮ์ในเรื่องของอิบาดะฮ์เนื่องจากท่านเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและสังคมมาอยู่ในสมัยนั้น

ส่วนด้านสาขาวิชาตะเซาะฟชัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ได้แสดงจุดยืนเกี่ยวกับผู้ที่จะยึดตามฎะฮ์ริเกาะฮ์เพื่อมุ่งสู่ตะเซาะฟต้องยึดตามหลักการชะรีอะฮ์ที่ท่านเราะฮูลุลลอฮ์ﷺ ได้ปฏิบัติไว้ดังที่ได้บัญญัติไว้ในอัล-กูรออันและอัล-สุนนะฮ์

ส่วนในด้านสาขาวิชาฮักลาชชัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ได้ให้ความสำคัญในด้านสาขาวิชาฮักลาชไม่น้อยไปกว่าสาขาวิชาอื่นๆ ท่านได้เน้นหนักเกี่ยวกับเรื่องมารยาทและสิทธิของแต่ละบุคคลและท่านได้เขียนอย่างละเอียดในตำราของท่าน 2 เล่มด้วยกันคือญุมอ อัล-พะวาอิด และหิคายะฮ์อัล-มุตะอัลลิม ท่านได้กล่าวถึงเรื่องฮักลาชในตำรา 2 เล่มนี้เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติและสิทธิระหว่างแต่ละกลุ่มและแต่ละบุคคล

ส่วนในด้านสาขาวิชาอัล-หะดีษ ชัยคุดาอุด บินอับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ท่านไม่ได้เขียนตำราในด้านสาขาวิชาอัล-หะดีษเป็นเล่มเฉพาะส่วนมากท่านจะแทรกเข้าไปในสาขาวิชาต่างๆ เช่นสาขาวิชาฟิกฮ์ ฮุกูมุดดีนและตะเซาะฟเป็นต้น แต่ท่านก็ให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับ

หะดีษของท่านเราะซูลุลลอฮฺ ﷺ และผู้ที่ท่องจำหะดีษ และท่านได้กล่าวอีกว่าเกี่ยวกับผลบุญ หรือผลตอบแทนที่เขาจะได้รับในวันอะกีเราะฮ์

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในทัศนะของชัยคุดาวัค บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ คือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องตามหลักชะรีอะฮ์ได้กำหนดไว้ ผู้เรียนเป็นบ่าวที่รักยิ่ง และได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ และผู้เรียนสามารถห่างไกลตัวเองจากโทษไฟนรกและ ได้รับผลตอบแทนสวนสวรรค์จากอัลลอฮฺในวันอะกีเราะฮ์

5.1.3 บทบาททางการศึกษาของชัยคุดาวัค บินอับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์

ชัยคุดาวัค บินอับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์เป็นอุลามาท่านหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในด้านการศึกษาโดยเฉพาะบทบาทของท่านด้านการสอนและการเขียนตำรา ท่านสามารถเขียนตำราได้ถึง 2 เล่มในเวลา 1 ปี จนกระทั่งท่านเขียนตำราได้เป็นสิบๆเล่มมีทั้งที่เป็นภาษามลายูอาหรับ และภาษาอาหรับอันประกอบด้วยสาขาวิชา ฟิสิกส์ อุตุนิยมวิทยา หะดีษ ตะเศาะฮ์ฟ ดาริกัต เอารอดอาฮ์ การอัดอียะฮ์ การแพทย์เป็นต้น ตำราของท่านได้รับการตีพิมพ์และนำมาใช้เป็นหนังสือแบบเรียนซึ่งเป็นตำราหลักในสถาบันศึกษาปอเนาะทั้งในและต่างประเทศนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ตำราซึ่งเขียนโดยชัยคุดาวัค บินอับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์โดยภาพรวมแล้วจะเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ ตำราที่แปลจากภาษาอาหรับ เช่นอัล-บะฮ์ญะฮ์ อัล-มัรคียะฮ์ และตำราที่ท่านเขียนขึ้นเองโดยใช้ภาษามลายูอักษรยาวี เช่นฟุรูก อัล-มาซาอิล ตำราของท่านจะแบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ตำราที่มีการผสมผสานและบูรณาการหลายสาขาวิชาด้วยกันในเล่มเดียวซึ่งจะมีทั้งวิชา อุตุนิยมวิทยา ฟิสิกส์และตะเศาะฮ์ฟรวมกันในเล่มเดียวกัน เช่นสุลัม อัล-มุบตาดียะและตำราที่เขียนเป็นหนึ่งสาขาวิชาต่อ 1 เล่มหรือบทหนึ่งต่อ 1 เล่ม เช่นบุมะฮะฮ์ อัล-ญุลาบ

ท่านได้แสดงบทบาทการสอนของท่านตลอดระยะเวลาที่ท่านได้พำนักอยู่ ณ ดินแดน อัล-หะรอหมัยนุ ท่านได้ทำการสอนและเผยแพร่ความรู้ของท่านในมัสยิดอัล-หะรอหม์แก่ผู้เรียนทุกคนหลายระดับชั้นตลอดจนบรรดาหุจญาจาที่เดินทางมาเพื่อประกอบพิธีฮัจญ์จนกระทั่งท่านเป็นผู้บุกเบิกในการสร้างอุลามาทูคนสำคัญๆหลังจากท่านหลายท่านด้วยกัน เช่น ชัยคุวันมุสา อัล-พะฎอนีย์ ชัยคุอับดุลเศาะหมัด ปุลัยจนดง รัฎกัลดัน ประเทศมาเลเซีย และชัยคุมุหัมหมัด บิน อิสมาอิล ดาวัดี อัล-พะฎอนีย์เป็นต้น

และท่านนับว่าเป็นบุคคลหนึ่งในบรรดาอุลามาทูในอดีตที่มีบทบาทที่สำคัญ และโดดเด่นมากจนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่ในกลุ่มนักศึกษาปอเนาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ว่านักศึกษาใดก็ตามในสมัยนั้นที่ได้เดินทางเพื่อศึกษาต่อ ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียทุกคนจะต้องได้เรียนกับท่านในมัสยิดอัล-หะรอหม์และทุกสถาบันศึกษาปอเนาะทั้งในประเทศและต่าง มักจะใช้ตำราของท่านเป็นหนังสือแบบเรียนนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวคิดและบทบาททางการศึกษาของซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.2.1 ชีวิตประวัติซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์

ซัยคุดาูดอัล-พะฎอนีย์มีชื่อเต็มว่า ดาูด บิน อับดุลลอฮ์ บิน อิดริส อัล-ยาวิย์ อัล-พะฎอนีย์ อัล-มลายูวีย เป็นที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า “ซัยคุดาูดหรือโต๊ะซัยคุดาูด”

บิดาชื่ออับดุลลอฮ์ บินอิดริส บิน โต๊ะวันอบูบักร์ บิน โต๊ะกายอปันดัก บิน อันดี (ฟากิสฮาลี) โต๊ะมหาราชาเลลา

มารดาชื่อวันฟาฎิมะฮ์ บินตุ วันสะลามะฮ์ บินตุโต๊ะบันดาวันสู บิน โต๊ะกายอราคะนาดีราญา บิน อันดี(ฟากิสฮาลี)ดาโต๊ะมหาราชาลัยลา ตรงจุดนี้เองเชื้อสายทางบิดามารดาของซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์มาบรรจบกัน

สถานที่และปีที่กำเนิดของซัยคุดาูด บิน อับดุลลอฮ์ อัล-พะฎอนีย์นักชีวประวัติมีความเห็นที่แตกต่างกันคือ ปาเรมร์ฮุม บ็อนังกูเจอร์และกรือเซะ ปีฮ.ศ. 1133/คศ. 1720 ปีฮ.ศ. 1153/ปีค.ศ. 1740 และปีฮ.ศ. 1183/ ปีค.ศ.1769.

ซัยคุดาูดอัล-พะฎอนีย์เกิดจากครอบครัววงแก่เรียนพ่อและปู่ต่างก็เป็นนักปราชญ์ปิตานีที่สูงส่งในสมัยนั้นท่านได้รับการศึกษาในระยะแรกเริ่มจากครอบครัวของท่านเองและจากปอเนาะในปัตตานีเป็นเวลา 5 ปี อาจะห์ 2 ปี นครมังกะฮ์ 30 ปี และมะดีนะฮ์อีก 5 ปีรวมเวลาการศึกษาของท่านทั้งหมดเป็นเวลา 42 ปี นับว่าท่านได้ใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้มากพอสมควรจนท่านสามารถเขียนตำราซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวิชาการอย่างมากมายและยังเป็นผู้บุกเบิกในการสร้างอุลามาอูเพื่อสานต่อภารกิจของท่านอีกมากมายเช่นกัน

ซัยคุดาูดอัล-พะฎอนีย์เป็นอุลามาอรุ่นแรกในศตวรรษที่19 ท่านมีความชำนาญในวิชาเคอฮิด(วิชาเอกภาพ)ตามมัซฮับของอิหม่ามอัล-ฮัจจารี และเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาฟิกฮฺ(ศาสนบัญญัติ)ตามมัซฮับของอิหม่ามชาฟีอีและยังเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาตะเซวาฟตามแนวทางชะฎอริย์

ด้วยความรู้ ความสามารถและความเสียสละของท่านในที่สุดท่านได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลอูษมานียะฮ์ประจำนครมังกะฮ์ด้วยตำแหน่งที่สูงสุดทางวิชาการคือ “อัล-อาลิม อัล-อัลลามะฮ์ อัล-อารีฟ อัล-รอบบานีย” และให้ดำรงตำแหน่งเป็นซัยคุหัจญ์คนแรกของโลกมลายู

ท่านได้เสียชีวิตที่เกาะอีฟในวันพฤหัสบดี ที่ 22 เดือนระฎบส่วนปีที่ท่านได้เสียชีวิตนั้นนักชีวประวัติมีความเห็นที่แตกต่างกันได้แก่ปีฮ.ศ 1297 /ค.ศ.1879และปีฮ.ศ.1263/ปีค.ศ.1847 ศพของท่านได้ฝังไว้ใกล้กับหลุมฝังศพของท่าน อับดุลลอฮ์ บิน อับบาสซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับท่าน นบีมุหัมมัด ﷺ

หลังจากที่ท่านได้เสียชีวิตท่านได้ทิ้งไว้ให้แก่ลูกหลาน 2 อย่างด้วยกันคือ อุลามาอู เพื่อสานต่อภารกิจหลังจากท่านด้วยการสอน ให้ความรู้และชี้แนะแก่บรรดาผู้ที่แสวงหาความรู้ และ ตำราผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าเพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษาค้นคว้าอีกต่อไป

5.2.2 แนวคิดทางการศึกษาของซัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์

จากการศึกษาแนวคิดทางการศึกษาของซัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ การจำแนกศาสตร์ แนวคิดด้านผู้เรียนผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่าย และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า การจำแนกศาสตร์ออกเป็น 7 สาขานั้นซึ่งเป็นการจำแนกศาสตร์ที่เป็น ฟิรฎูอินและฟิรฎูกิฟายะฮฺศาสตร์ที่เป็นฟิรฎูอินได้แก่สาขา อัลกุรอานและอัล-ตัฟซีรอุศูลุดดีน ฟิกฮฺ และ ตะเซาฟส่วนศาสตร์ที่เป็นฟิรฎูกิฟายะฮฺได้แก่วิชานะหฺวฺ(หลักไวยากรณ์อาหรับ) วิชาตัจวิด วิชาประวัติศาสตร์และรวมถึงที่ว่าด้วยการเมืองการปกครองและเศรษฐศาสตร์เช่นการซื้อขายเป็น ต้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาฟิกฮฺ

ส่วนแนวคิดทางการศึกษาในด้านผู้เรียนผู้สอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ ซัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ ผู้วิจัยเห็นว่าท่านจะเน้นหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมซึ่ง สอดคล้องกับปัญหาการศึกษาในปัจจุบันทั้งผู้เรียนและผู้สอนบางคนต่างก็ขาดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นต้นเหตุทำให้การศึกษาในปัจจุบันไม่ประสบความสำเร็จที่แท้จริง ส่วนแนวคิดของท่านนั้น ท่านมีความเห็นว่าผู้สอนและผู้เรียน ต้องเลือกวิชาที่จะต้องและต้องเรียนวิชาที่จำเป็นที่สุดก่อนเป็น อันดับแรก ผู้สอนและผู้เรียนต่างต้องตระหนักว่าการศึกษานั้นคือหน้าที่ตนเองต้องรับผิดชอบใน การสอนการศึกษา ต้องมีความบริสุทธิ์ใจ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรมอันดี งาม ออมน้อมถนอมตน เอื้อเฟื้อเพื่อแพ โอบอ้อมอารี มีความอดทนสูง หวังความโปรดปรานจาก อัลลอฮฺ ﷻ เป็นบ่าวที่รักยิ่งของอัลลอฮฺ ﷻ สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้องตามหลักชะรีอะฮฺและ ได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการได้เข้าสวรรค์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ทาง การศึกษาที่สูงสุดที่ท่านได้วางไว้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้การศึกษาในปัจจุบันสามารถพัฒนามนุษย์ทั้ง ร่างกายและจิตใจสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”อัล-อินซาน อัล-กามิล” และประสบความสำเร็จที่ แท้จริงคือความสำเร็จทั้งในโลกดุนยานี้และโลกอakhirah

5.2.3 บทบาททางการศึกษาของซัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์

จากการศึกษาบทบาททางการศึกษาของซัยคุดาอูด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ ผู้วิจัยเห็นว่าท่านเป็นอุลามาอูท่านหนึ่งที่มีความรู้ที่กว้างขวางและมีความสามารถเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสอนและการเขียนตำรา จากการที่ท่านได้เดินทางกลับสู่ปัตตานีหลังจากที่ ท่านสำเร็จการศึกษาด้วยความตั้งใจของท่านที่จะเผยแพร่ความรู้ ณ บ้านเกิดของแต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเกิดการสงครามจึงเป็นเหตุที่ทำให้ท่านต้องเดินทางไปสู่ดินแดน อัล-หะรอหม์ยูนอีก

ครั้งด้วยความตั้งใจเดิมท่านจึงอุทิศตนในการเขียนตำราเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ของท่านในอีก รูปแบบหนึ่งจนประสบความสำเร็จท่านสามารถเขียนตำราได้เป็นหลายๆเล่ม มีทั้งภาษามลายูยาวี และภาษาอาหรับอันประกอบด้วยสาขาวิชา ฟิสิกส์ อุตุนิยมวิทยา หะดีษ ตะเชาว์ฟเป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น ตำราของท่านได้รับการตีพิมพ์และนำมาใช้เป็นหนังสือแบบเรียนซึ่งเป็นตำราหลักในสถาบันศึกษา ปอเนาะทั้งในปัตตานีเองรวมถึงต่างประเทศอีกด้วยเช่นพม่า เขมร ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และ มาเลเซียเป็นต้นนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

และอีกบทบาทหนึ่งที่ท่านได้ประสบความสำเร็จอีกเช่นกันคือท่านสามารถสร้าง อุลามาคูคนสำคัญๆเพื่อสานต่อภารกิจของท่านหลังจากที่ท่านได้เสียชีวิตลงด้วยการสอนและ เผยแพร่ความรู้ที่ท่านได้ตั้งใจไว้ ในฐานะที่ท่านเป็นอาจารย์ท่านหนึ่งสอนอยู่ในมัสยิด อัล-หะรอ มัยนุซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาของมุสลิมทั่วโลกคั้งนั้นผู้เรียนทุกคน หลายระดับชั้น โดยเฉพาะ นักศึกษาที่มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตลอดจนบรรดาหุญาจที่เดินทางเพื่อประกอบพิธีฮัจญ์ใน สมัยนั้นได้ศึกษากับท่านและนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปเผยแพร่ทั่วดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คั้งนั้นการเขียนตำรา การสอนและเผยแพร่วิชาความรู้ นับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ มากสำหรับท่านและเป็นภารกิจอันยิ่งใหญ่สำหรับผู้ที่มีความรู้และนักวิชาการศาสนาทุกท่านเพื่อ ดำรงไว้ซึ่งศาสนาสำหรับลูกหลานในอนาคตจะได้สืบทอดมรดกอันล้ำค่าของท่านเราะซูลุลลอฮฺ

ﷺ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องแนวคิดและบทบาททางการศึกษาของซัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 1.ควรมีการทำวิจัยและศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ วันเดือนปีเกิดและปีที่ ซัยคุดาอุด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ได้เสียชีวิตเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในทางเดียวกัน
- 2.ควรมีการทำวิจัยและศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการศึกษาของซัยคุ ดาอุด บิน อับดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ในด้านอื่นๆเช่นด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็น ต้น
- 3.ควรมีการทำวิจัยและศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของซัยคุดาอุด บิน อับ ดุลลอฮฺ อัล-พะฎอนีย์ในด้านอื่นๆเช่นการเมืองการปกครองเป็นต้น